

Dövizli Kredilerde Döviz Gelirlerinin Beyan Zorunluluğu

Bilindiği üzere, Türk parasının kıymetini korumak amacıyla, kambiyo işlemlerine ait düzenleyici, sınırlayıcı esaslar “**Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar**” ile tayin ve tespit edilmiştir. Bu Karar'a ve bu Karar'ın uygulanması amacıyla Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlık'ça yayımlanacak tebliğlere muhalefet 1567 sayılı “**Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun**”la ek ve tadillerine muhalefet sayılmaktadır.

25.01.2018 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan ve 32 Sayılı Kararda Değişiklikler yapan **2018/11185** sayılı **Karar**la dövizli kredilere ilişkin bazı sınırlayıcı düzenlemeler yapılmıştır. Anılan Karar **2 Mayıs 2018 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiş** olup, Karar'ın 2. maddesiyle, 32 sayılı Karar'ın 17. maddesi “**Yurt dışından temin edilen krediler**” başlığıyla yeniden düzenlenmiş, 3. maddesiyle “**Yurt içinden temin edilen krediler**”e ilişkin düzenlemeleri içeren 17/A maddesi eklenmiştir.

Diğer taraftan 32 Sayılı Karar'a ilişkin Tebliğ'de değişiklikler yapan **2018-32/46 numaralı Tebliğ** de aynı tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

1 Şubat 2018 tarihli Dünya Gazetesinde yayımlanan “Küçük ve Orta Boy İşletmelere Dövizli Kredilerde Sınırlama” başlıklı yazımızda 25.01.2018 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan ve 32 Sayılı Kararda Değişiklikler yapan **2018/11185** sayılı **Karar**la ve 32 Sayılı Karar'a ilişkin Tebliğ'de değişiklikler yapan **2018-32/46 numaralı Tebliğ** ile dövizli kredilere ilişkin küçük ve orta boy işletmeler (*15 milyon ABD Dolarının altında dövizli kredisi bulunanlar*) için getirilen bazı sınırlayıcı düzenlemeler açıklanmıştır.

Anılan yazımızda da açıklandığı üzere; **Döviz geliri olan** Türkiye'de yerleşik kişilerin yurt içinden kullanacakları döviz kredilerinde;

- a) Kullanım tarihinde, krediyi kullananın **kredi bakiyesinin 15 milyon ABD dolarının altında olması durumunda**, kullanılmak istenen kredi tutarı ile mevcut kredi bakiyesi toplamı **son üç mali yılın döviz gelirleri toplamını aşamaz**. (*Krediyi aracılık yapan bankalar, bu şartın sağlandığını kontrol etmekle yükümlüdür. Krediyi kullananlar da mali müşavirler tarafından onaylanmış belgelerle bu durumu tevsik etmek zorundadırlar.*)
- b) Kredi bakiyesinin son üç mali yılın döviz gelirleri toplamını aştığının sonradan tespit edilmesi durumunda yurt içinde bankalardan (serbest bölge şubeleri dâhil), finansal kiralama şirketlerinden, faktoring şirketlerinden ve finansman şirketlerinden kullanılan kredilerin aşımına neden olan kısmı geri çağırılır veya Türk lirası krediye dönüştürülür.

Türkiye'de yerleşik **gerçek kişilerce yurt içinden döviz kredisi kullanılamaz**.

Türkiye'de yerleşik **Finansal kiralama şirketlerinin** bu maddede yer alan hükümlere aykırı olmamak şartıyla **Türkiye'de yerleşik tüzel kişiler** ile **yurt dışında yerleşik kişilerle** yapacakları Finansal kiralama işlemlerine ilişkin bedeller **döviz üzerinden belirlenebilir**. Döviz üzerinden belirlenen Finansal kiralama işlemlerine ilişkin tutarlar kredi bakiyesi hesaplamasına dâhil edilir.

Yukarıdaki düzenlemelerde geçen,

“**Döviz geliri**” tanımı; ilgili mevzuat ile belirlenen ihracat, transit ticaret, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetlerden elde edilen gelirleri,

“**Kredi bakiyesi**” tanımı ise; yurt içinden ve yurt dışından temin edilen nakit döviz kredisi borçlarının geri ödemesi yapılmamış toplamını

ifade etmektedir.

Aracı ihracatçı, acente, yurt dışında yerleşik firma temsilciliği gibi üçüncü bir firma aracılığıyla gerçekleştirilen ihracat, transit ticaret, ihracat sayılan satış ve teslimler, döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetlere ilişkin gelirler ile ihraç kayıtlı satış yapan firmaların yaptıkları satışlara ilişkin gelirler;

a) İhracatı gerçekleştiren firmanın **yazılı muvafakatının**,

b) İlgili **gümrük beyannamesinin** veya SMMM/YMM onaylı **faturanın** bir örneğinin,

c) İhracatçıya yapılan satışa ilişkin SMMM/YMM **onaylı faturanın** ya da **e-faturanın** bir örneğinin

firmalarca SMMM/YMM’ye ibrazı kaydıyla ve bu faturadaki tutarı aşmamak üzere ilgili firmaların döviz geliri olarak kabul edilebilir.

Döviz Gelirlerinin Beyanı

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca yayımlanan “Sermaye Hareketleri Genelgesi”nde yurt dışından ve yurt içinden döviz kredisi kullanımlarına ilişkin bankalar ve finansal kuruluşlarca takip edilecek usul ve esaslar da düzenlenmekte olup, anılan Genelgenin “Döviz Gelirlerinin Beyanı” başlıklı 16. maddesine Hazine ve Maliye Bakanlığı’nın 04 Eylül 2020 tarih ve 495108 sayılı yazısı ile (7) numaralı fıkra eklenmiştir.

Anılan düzenlemelere göre; “**Son üç mali yılın döviz gelirleri**”; son üç yıla ait konsolide olmayan finansal tablolar esas alınarak SMMM veya YMM tarafından hazırlanan ve onaylanan **Döviz Gelirleri Beyan Formları** ile birlikte bu formlarda işlenen tutarların döviz gelirleri kapsamı ile uyumlu olduğunun tespitini ve bu durumun tespitine dayanak oluşturan belgeler hakkında bilgileri içeren **raporların** bankalara ve finansal kuruluşlara ibrazı ile belgelenir.

Döviz geliri beyanları, aynı grup veya holding bünyesinde bulunan firmalar da dâhil olmak üzere, firma bazında yapılır.

SMMM’ler ve YMM’ler tablolarda yer alan döviz gelirlerinin döviz geliri kapsamıyla uyumunu kontrol etmekle yükümlüdür.

İhracatçı firmanın **yazılı muvafakatında**; imalatçı ve hizmet sağlayıcı firmanın döviz gelirlerine sayılmasına onay verilen tutar ile söz konusu tutarın kendi döviz gelirlerine sayılmasından feragat edildiğine ilişkin bir beyan yer alır.

Firma döviz gelirlerine ilişkin hatalı beyanda bulunulduğunun sonradan tespiti durumunda, tespiti yapan banka veya finansal kuruluş tarafından firmadan döviz geliri beyanının düzeltilmesi istenir. Düzeltilen döviz geliri Risk Merkezine bildirilir ve

firmanın mevcut döviz kredilerinin anılan Genelgedeki düzenlemelere uygunluğu yeniden kontrol edilir. Anılan maddeye uygunsuz kredi kullanımıyla ilgili olarak kullandırımı yapan banka veya finansal kuruluşlara bildirimde bulunulur.

Firmalar yıllık hesap dönemini takip eden yılın başından itibaren döviz geliri beyanlarını güncelleyebilir. Firmalarca güncellenmeyen döviz geliri beyanlarına her yıl dördüncü ayın son iş gününden itibaren bir önceki yıl dâhil edilir ve eski döviz geliri beyanlarının üçüncü yıla ait olan bölümü dikkate alınmaz.

Firma tarafından yazılı olarak talep edilmesi ve yukarıdaki açıklamalara uygun olacak şekilde bankalara ve finansal kuruluşlara belgelenmesi halinde **içinde bulunulan mali yıla ait** döviz gelirleri, döviz geliri hesaplamasına dahil edilebilir. Bu durumda eski döviz geliri beyanlarının üçüncü mali yıla ait olan bölümü dikkate alınmaz. Başka bir deyişle, yazılı olarak talep edilmesi ve bunun SMMM veya YMM tarafından hazırlanarak onaylanan Döviz Gelirleri Beyan Formları ve Raporlar ile bankalara ve finansal kuruluşlara belgelenmesi halinde, içinde bulunulan mali yıla ait döviz gelirleri, döviz geliri hesaplamasına dahil edilebilecektir. Bu durumda eski döviz geliri beyanlarının üçüncü mali yıla ait olan bölümü dikkate alınmayacaktır.